

קב א מ"י פ"ו מהל'
גולה הלכה יב סג
עשין עג:
קי ב מ"י שם הלכה יג
סג עס:
קיא ג מ"י שם הלכה א
ב ופרק א מהלכות
שטות הלכה ח ט סג
לאין רמ:
קיב ד מ"י פ"ו מהל'
גולה הלכה ט סג
עשין עג טו ט"ע ח"מ ק"י
שם ספ"ק א:
קיג ה מ"י שם פ"ד הלכה
ט סג עס טו ט"ע
ח"מ ק"י שם ספ"ק א:
קיד ו מ"י שם פ"ד הלכה
י סג עס טו ט"ע
ח"מ ק"י שם ספ"ק ב:
קכו ז מ"י פ"ד מהלכות
מכירה הלכה ב סג
עשין עג טו ט"ע ח"מ ק"י
שם ספ"ק א:
קיד ח מ"י שם הלכה ג
טו ט"ע עס ספ"ק ג:
ק"ז ט מ"י שם טו ט"ע
שם ספ"ק ב:
ק"ח י מ"י פ"ד מהל'
גולה הלכה ט סג
עשין עג טו ט"ע ח"מ ק"י
שם ספ"ק א:
ק"ט ב מ"י שם הלכה י
טו ט"ע עס ספ"ק ב:

מובח רש"י

הרי זה משלם חומש
על חומש. הרי זה מוסף
חומש על חומש שכבר וכן
אם חזר ונתן לו חומש
לאשון שנשבע עליו וחר
וכבר ושבע על חומש שני
והיה מוסף חומש על
חומש שני וכן לטוב. עד
שיחמטע הקרן משהו
פרוטה. חומש שהיא
מחוייב בכך וחזר וכופיו
קריו קרן. עד שהיא
כפירת שבעתה כפחות
משהו פרוטה (ב"ח נד).

מניח גזילה ביניהם ומסתלק. בפרק המפקיד (ב"מ לו:) מוקי לה ללאו דוקא צנייהא דשקלי להו כולהו ואזלי ללא יניח עד שיתזכר הדבר מי הם הצעלים: **דבר** רבי טרפון. ואפילו לרב הונא ולרב יהודה דאמרי בהגזול בתרא (לקמן דף ק"ט). גבי מנה לי בידך והלא אומר איני יודע חייב דשמה וברי ברי עדיף ומפקינן ממונא הכא מודו דאין נריך לשלם לכל אחד דהא לדידיה נמי ברי שארבעה משקרין שבדאי לא גזל אלא האחד הלכך ברי לדיהו לא חשיב לגבי שמה נחמן ורבי יוחנן דאמרי התם פטור דלאו ברי עדיף אלא מוקמינן ממונא בחזקת מריה מלו סברי הכא אפילו כרבי עקיבא דאמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד דהכא מיהא מנה מודה דאית ליה לשלומי אבל התם לא מודי מידי: **לעולם** ר"ע. משום הכי מוקי פלוגתייהו בנשבע וכר"ע ולא מוקי לה בשלם נשבע ותיב כר' טרפון משום דככל דוכתא מהדרי לאוקמי מתני' כר' עקיבא כדאשכחן בסוף השוכר את האומנין (ב"מ דף ע"ג.) דפריך אי הכי קמה לה מתני' דלא כרבי עקיבא:

ורבי טרפון אע"ג שנשבע עבוד רבנן תקנתא בו. תימנה דמשמע הא אין הולאה הדרך יתירה מוליכה אחריו למדי ואמאי והאמר ר' טרפון מניח גזילה צנייהא ומסתלק וכר"ה י בני אדם היינו הולאה מרובה על הקרן הא צננים נמי קמינן לקמן בצבייתא דחסדי ושמה השתא אכתי לא שמייע ליה ומיהו תימנה כיון דמודה ר"א היכא דאין הולאה יתירה אמאי קאמר ר"ע היא כר' טרפון נמי אמאי דאפילו למאן דמוקי לה כר"ע לא מיתוקמא מתניתינן אלא באין הולאה יתירה וי"ל דמתני' איירי אפילו בהולאה יתירה שריך להוליך עד מדי כשאינו מולא ב"ד עד מדי אע"ג דלא שכיח ולא נקט מתניתינן מדי אלא לפרושי דאפילו בהולאה יתירה איירי ונריך להוליך עד מדי או עד מקום ב"ד אם יש קרוב יותר אע"ג דהולאה יתירה עד שם ומש"ה מתוקמא כר"ע ולא כר' טרפון דלר' טרפון אפילו כי אין מולא ב"ד לעולם אין נריך לעשות הולאה יתירה על הקרן אלא מניח בידו עד שמולא ב"ד במקום קרוב וא"ת מנלן דס"ל הכי לרבי טרפון דלמא כשאין ב"ד מודה וי"ל דסברא הוא דאי היה מנריך הולכה למדי כשאין ב"ד כ"ש בגזל אחד מחמשה דלא הוי קני במסירה לב"ד כיון דלא הדר ממונא למריה אלא עד שישלם לכל אחד ואחד והיה מלי ר"א בן זדוק לאשמועינן רבותא שאם הולאה יתירה עד ב"ד דמניח בידו אלא אתא דליכא תקנתא כלל בנשבע הלכך דוקא מוקי לה כר"ע ולא כר' טרפון דאית ליה תקנתא בגזל מאלחד היכא דנשבע והא דקאמר ר"ע כי עבוד רבנן תקנתא היכא דאית ליה תקנתא כלל בנשבע אלא אפילו לדיך דאית לך דרבי אלעזר ב"ר דקוק אפילו בנשבע אכתי איכא למימר הני מילי היכא דידע למאן גזל: **ב"ר** היכא דנשבע לא סגי דלאו הודיה. וכיון שהודה מסתמא ב"ר ללא ידע שמיים כיון שלא תבעוהו וה"ל נריך להוליכו למדי כי היכי דנריך ליתן מנה לכל אחד ואחד:

הרי זה משלם חומש על חומש. חומשו של חומש דחומש ראשון נעשה קרן: עד שיחמטע בו. שאם חזר ונתן לו חומש ראשון ונשבע על השני והודה משלם חומשו וחומשו של חומש שני וכן לעולם עד שיחמטע הקרן של חומש שלא יכפור לו שזה פרוטה: או עשק את עמישו. שכר שכיר: **הרי** זה משלם חומש על חומש עד שיחמטע הקרן משהו פרוטה יוכן בפקדון שנאמר (או) בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר: הרי זה משלם קרן וחומש ואשם: **גב' נשבע** לו אין ילא נשבע לו לא מני לא רבי טרפון ולא רבי עקיבא (ד) דתניא גזל אחד מחמשה ואינו יודע (ה) איזה מהן וכל אחד אומר אותי גזל מניח גזילה ביניהם ומסתלק דברי רבי טרפון ר"ע אומר הלא זו הדרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל אחד (ואחד) מני אי ר"ט אע"ג דאישתבע אמר מניח גזילה ביניהם ומסתלק אי רבי עקיבא אע"ג דלא אישתבע אמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד לעולם רבי עקיבא היא וכי קאמר רבי עקיבא עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד היכא דאישתבע הוא דקאמר מאי טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתנגו ביום אשמתו ורבי טרפון אע"ג דאישתבע עבוד רבנן תקנתא דתניא ר' אלעזר ברבי צדוק אומר *תקנה גדולה התקינו שאם היתה הוצאה יתירה על הקרן משלם קרן וחומש לבית דין ומביא אשמו ומתכפר לו ור' עקיבא כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע למאן גזליה דקא מהדר ליה ממונא למריה (ו) גזל אחד מחמשה דלא ידע למאן גזליה דלא הדר ממונא למריה לא עבוד רבנן תקנתא מתיב רב הונא בר יהודה (ז) א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא על שלקח אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהן לקח ישמניח דמי מקח ביניהם ומסתלק על מה נחלקו שגזל אחד מחמשה

בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גזל שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה ביניהם ומסתלק ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד ורבי עקיבא דעתך דאישתבע ימה לי לקח מה לי גזל ועוד מתיב רבא מעשה בחסיד אחד שלקח משני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו *אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד ורבי עקיבא דמישתבע חסיד מי מישתבע בשיקרא וכי תימא דמישתבע והדר הוי חסיד והא *כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה בן אילעאי חסידים דמעיקרא הוו אלא לעולם ר' טרפון היא ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע מאי טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתנגו ביום אשמתו ורבי עקיבא (ז) דאמר אע"ג דלא מישתבע קנים ור' טרפון מכרי היכא דמישתבע לא סגי דלא הודיה מאי איריא ונשבע אפילו בלא שבועה נמי דתניא (ח) מודה רבי טרפון ב"באומר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואינו יודע איזה מכם נתן לזה מנה לזה מנה שכבר

הרי זה משלם חומש על חומש. חומשו של חומש דחומש ראשון נעשה קרן: עד שיחמטע בו. שאם חזר ונתן לו חומש ראשון ונשבע על השני והודה משלם חומשו וחומשו של חומש שני וכן לעולם עד שיחמטע הקרן של חומש שלא יכפור לו שזה פרוטה: או עשק את עמישו. שכר שכיר: **הרי** זה משלם חומש על חומש עד שיחמטע הקרן משהו פרוטה יוכן בפקדון שנאמר (או) בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר: הרי זה משלם קרן וחומש ואשם: **גב' נשבע** לו אין ילא נשבע לו לא מני לא רבי טרפון ולא רבי עקיבא (ד) דתניא גזל אחד מחמשה ואינו יודע (ה) איזה מהן וכל אחד אומר אותי גזל מניח גזילה ביניהם ומסתלק דברי רבי טרפון ר"ע אומר הלא זו הדרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל אחד (ואחד) מני אי ר"ט אע"ג דאישתבע אמר מניח גזילה ביניהם ומסתלק אי רבי עקיבא אע"ג דלא אישתבע אמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד לעולם רבי עקיבא היא וכי קאמר רבי עקיבא עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד היכא דאישתבע הוא דקאמר מאי טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתנגו ביום אשמתו ורבי טרפון אע"ג דאישתבע עבוד רבנן תקנתא דתניא ר' אלעזר ברבי צדוק אומר *תקנה גדולה התקינו שאם היתה הוצאה יתירה על הקרן משלם קרן וחומש לבית דין ומביא אשמו ומתכפר לו ור' עקיבא כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע למאן גזליה דקא מהדר ליה ממונא למריה (ו) גזל אחד מחמשה דלא ידע למאן גזליה דלא הדר ממונא למריה לא עבוד רבנן תקנתא מתיב רב הונא בר יהודה (ז) א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא על שלקח אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהן לקח ישמניח דמי מקח ביניהם ומסתלק על מה נחלקו שגזל אחד מחמשה

בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גזל שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה ביניהם ומסתלק ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד ורבי עקיבא דעתך דאישתבע ימה לי לקח מה לי גזל ועוד מתיב רבא מעשה בחסיד אחד שלקח משני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו *אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד ורבי עקיבא דמישתבע חסיד מי מישתבע בשיקרא וכי תימא דמישתבע והדר הוי חסיד והא *כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה בן אילעאי חסידים דמעיקרא הוו אלא לעולם ר' טרפון היא ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע מאי טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתנגו ביום אשמתו ורבי עקיבא (ז) דאמר אע"ג דלא מישתבע קנים ור' טרפון מכרי היכא דמישתבע לא סגי דלא הודיה מאי איריא ונשבע אפילו בלא שבועה נמי דתניא (ח) מודה רבי טרפון ב"באומר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואינו יודע איזה מכם נתן לזה מנה לזה מנה שכבר

יתירה עד ב"ד דמניח בידו אלא אתא דליכא תקנתא כלל בנשבע הלכך דוקא מוקי לה כר"ע ולא כר' טרפון דאית ליה תקנתא בגזל מאלחד היכא דנשבע והא דקאמר ר"ע כי עבוד רבנן תקנתא היכא דאית ליה תקנתא כלל בנשבע אלא אפילו לדיך דאית לך דרבי אלעזר ב"ר דקוק אפילו בנשבע אכתי איכא למימר הני מילי היכא דידע למאן גזל: **ב"ר** היכא דנשבע לא סגי דלאו הודיה. וכיון שהודה מסתמא ב"ר ללא ידע שמיים כיון שלא תבעוהו וה"ל נריך להוליכו למדי כי היכי דנריך ליתן מנה לכל אחד ואחד:

6) יבמות ק"ח: ב"מ לו.
7) ל"ל דמנן. 8) יבמות ק"ח: [מספתא דיבמות פ"ד, א] [ממורה טו:].
9) רש"ל מ"ו, 8) ב"מ לו:.
10) עשין במפרשי ש"ס מה שכמנו בביבוי זה.

תורה אור השלם

- נפש ב"י תחטא ומעלה ק"ח: ב"י ובחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו: ריקרא ה כא
- או מצא אבידה ובחש בה ונשבע על שקר על אחת מבבל אשר יעשה האדם לךטא ב"ק: ריקרא ה כב
- או מבבל אשר ישבע ע"ליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסך ע"ליו לאשר הוא לו יתנגו ביום אשמתו: ריקרא ה כד

הגהות הב"ח

6) גב' ואינו יודע מאיזה וכי לא זו הדרך: 8) שם ממונא למריה אבל גזל:

גליון הש"ס

גב' תקנה גדולה התקינו. ע"י שבעות ד' מה ע"א מוס' ד"ה גדולות: